

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

4. De iis, qui iurare possunt, & quo sensu iurare teneantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

de iurament. quest. l. punct. 3. numer. 6.

24 *Qua diligencia adhibenda, ut rei veritas cognoscatur.*
Diligentia autem adhibenda ab eo, qui iurat, ad discernendam rei veritatem, ut à peccato excusetur, ea debet esse, quam postulat materia supra quam iuramentum cadit. Quia aliqua res maiorem, aliqua minorem, diligentiam requirunt. Sayr. in Clavi. l. 5. cap. 4. num. 33. Sanch. l. 3. sum. cap. 3. num. 10. Arag. 2. 2. quest. 89. art. 3.

25 *In quo consistat iudicium in iuramento requisitum?*
Iudicium in iuramento requisitum in hoc consistit, ut fiat cum necessitate, ac reuerentia. Propterea si fiat sine necessitate, ut in re leui, quam necesse non sit, iuramentum firmare, peccatum committitur defectu iudicii, quod quidem venialis limites non excedit. Lessi. l. 1. cap. 42. dub. 3. num. 17. Sayr. in Clavi. l. 5. cap. 4. num. 31. Suar. l. 3. de iurament. cap. 12.

26 *In quo consistat iustitia in hoc?*
Porro iuramenti iustitia in hoc consistit, ut iuramentum non fiat de re illicita. Quia sit irreuerentia Deo, eum in testem illicitæ rei adducendo. Hæc autem irreuerentia est graue peccatum, aut leue pro grauitate aut leuitate materiæ, supra quam fertur iuramentum. Lessi. l. 1. cap. 42. dub. 1. num. 17. & 18. Reginal. l. 18. num. 87. Suar. l. 3. cap. 12. num. 7. & 8. Sanch. l. 3. sum. cap. 4. n. 33.

CAPVT IV.

De iis, qui iurare possunt, & quo sensu iurare teneantur.

27 *Quæ etas ad iuramentum in iudicio requiritur?*
M Asculus ante decimum quartum annum, & puella ante duodecimum ex iuris p. descriptione ad iuramentum solemne in iudicio in causis civilibus non admittitur. Quia non habent sufficientem rationis usum, seu maturum iudicium, ad iurandum cum reuerentia debita; propterea non possunt à Iudice ad iurandum cogi. In criminalibus vero non admittitur minor viginti annis, cap. Pueri, 2. 2. quest. 5. l. Inuiti. ff. de testib.

28 *Repelluntur à iuramento in iudicio per iurum.*
Repelluntur à iuramento in iudicio conuicti fuisse, ac condemnati. Quia præsumuntur peieraturi etiam tunc, qui semel peierarunt. Interdicitur etiam Sacerdotibus ac Prælati iurare in iudicio sine graui causa, ac necessitate. Nec tunc licet Clericis iurare sine licentia Episcopi in actu testificationis, & quando coguntur à laico iurare coram ipso tanquam suo superiore: vel quando coram eo, qui non est eorum superior, iurant de calumnia. c. Paruuli, 2. 2. quest. 5. cap. si quis Presbyter, 2. q. 5. c. Quamquam 14. q. 2. cap. Peruenit, de iurament. cap. si quis 2. 2. q. 5. Sylui. 2. 2. quest. 89. art. 10.

29 *Per nuncium, vel procuratorem potest iuramentum præstari, modo procurator speciale mandatum habeat ad iurandum; & actus talis sit, qui per procuratorem præstari valeat; & lex proprium iusiurandum non requirat, seu non præscribat, ut quis propria manu iuret. Hinc fit, ut ille, cuius nomine præstatur iuramentum, eo obligetur: non vero nuncius, vel procurator. Quia alterius nomine iuramentum emisit, cap. vlt. de iur. in 6. Suar. l. 2. de iuram. c. 31. Azor. p. 1. l. 11. cap. 7. q. vlt. Sanch. l. 3. cap. 13. num. 25.*

Quando iusta causa subest petendi iuramentum, licet potest exigi ab eo, qui creditur peieraturus. Quia non petitur, nec intenditur peritium: sed iuramentum, quod alter licet potest emittere absque mendacio. Vnde in hisce casibus licere censuerim: Primò, si iudex, & pars id postulet, vel alias officij exigat ratio: ut cum adducuntur testes, vel inquisitionis via proceditur. Secundò, si alterius causam agas, & ratio officij tui postulet, ut ab aduersario iusiurandum petas; si enim omittas præuicari videberis. Tertio, si speras, illum Numinis reuerentia haud ausurum peierare, & alias magni tui interfit. Quartò si eius peritio possit tui ad commodum: verbi gratià ad eius fraudes detegendas, & fidem ei detrahendam: ut sic in iuram euadas aut ius obtineas. Extra hos casus fas non erit. Quia quantum in nobis est, tenemur, tantam Dei iniuriam, & proximi vitare peccatum. Et qui absque iusta causa iuramentum petit ab eo, qui credit probabiliter peieraturum, mortaliter delinquit, etiam si peierans paratus esset ad peierandum. In dubio autem, an alter sit peieraturus, petens non peccat, per se loquendo. Quia in dubio non debemus præsumere, alterum velle delinquere. D. Tho. 2. 2. quest. 89. a. 4. Suar. l. 3. cap. 14. num. 16. Reginal. l. 28. 76. & 77. Sanch. l. 3. sum. cap. 8. n. 7. Lessi. l. 1. cap. 42. dub. 10. Diana. p. 5. n. 7. c. 1. Bonac. q. 1. de iuram. punct. 11. num. 1.

Num liceat amphibologia uti, qui iurant, proprium Problema resoluet. Inpresenti monuerim, iustam vtendi his amphibologiis causam esse, quoties id necessarium, aut vtile est ad salutem corporis, honorem, rem familiarem tuendam, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita vt veritatis occultatio, tunc expediens, & studiosa censeatur. Item cum ratio operis alias iusti id requirit; v. gr. in stratagematibus belli, in explorationibus, in insidiis, in defensione contra inimicos in casibus aduersis auertendis, vel ad vtilitatem aliquam sibi, vel proximo iuste conciliandam. Nullus autem amphibologiæ, vel æquiuocationis vsus fraudi, dolo iniusto, vel iniuriæ alicuius debet, aut potest suffragari. Vnde qui intali casu amphibologia vtitur, si nocumentum sit graue, mortaliter peccat. Quia nunquam licet iniustum nocumentum proximo inferre, aut tali nocumento iniusto etiam negatiue cooperari. Secus si nocumentum sit iustum, & iuste inferatur: tunc enim licebit ei, qui illud inferre potest amphibologia uti, vt inferatur. Quia in hoc casu illa per se mala non est, cum in aliquam feratur vtilitatem: & nocumentum ipsum quod inferatur est licitum. Hinc potest miles amphibologia uti vt inimicum decipiat illique noceat. Idem licebit Iudici, vt à reo veritatem expiscetur. Item licebit amphibologia furem deducere, vt à satellite capiatur. Non licebit tamen in casibus iniustis, in quibus quouis modo hosti communi vsu, fides est decreta, eam frangere. Similiter in contractibus cum inimico, & in eorum materia, & circumstantiis, in quibus ob publicam, & communem societatem, nulla amphibologia admittitur: sicut non licet adulterari, fornicari, & alia peccata committere, ex quibus damnum etiam iustum hosti euenire possit. Nauar. ad c. Humanam

Secl. I. De Præcepto II. Recept. Sent. 109

mane aures 22. q. 5. Valent. 1.2. d. 5. q. 13. pun.
2. Tolet. 1.4. c. 21. n. 9. Sa. v. iuramentum. n. 6. Sanch.
1.3. sum. c. 6. n. 1. Reginal. 1.2. n. 9. Diana p.
2. ar. 1. resol. 25. & p. 1. ar. 6. resol. 3. Manu. to. 1.
sum. c. 90. n. 7. Suar. de iuram. 1.3. c. 1. n. 6. Lessi.
1.2. c. 4.2. dub. 9. num. 48.

32 Qui sua sponte se offert ad iuramentum sine necessitate peccat mortaliter, amplius bologus vtr.

Si quis orationem de futuro confirmet iuramento, vrendo aliqua amphibologia, aut furo verborum aut aliqua conditione tacite subintellecta: atque adeo iuret id quod est verum secundum mentem suam: falsum autem secundum mentem eius, cui iuratur: peccat lethaliter, si id gerat, vel iponte se offerat sine necessitate, vel à superiore legitime iussus iurare. Nauar. sum. cap. 12. num. 8. Sayr. in clauis, l. 5. c. 4. n. 21. Tolet. 1.4. c. 21. num. 9. Lessi. 1.2. cap. 42. n. 46. & 48. Azor. p. 1. c. 4. q. 5. Armil. v. iuramentum, num. 16. Lopez p. 1. c. 42. Ratio est, quia præceptum naturale Religionis non solum obligat ad diuinum tuendum honorem, efficiendo verum id, in cuius confirmationem re vera est intocatum diuinum testimonium, sed etiam id, quod rationabiliter potest ab aliis credi, fuisse diuino testimonio confirmatum: aliam minueretur perse loquendo, apud illos honor diuinus: & superior, vel iudici, vel parti fieret iniuria, & iudicium peruerteretur.

33 Scio iuramentum sine necessitate excusari à perituro, & à lethali crimine, si amphibologiis vtatur extra iudicium, & in materia non præiudiciali: vel si irrationabiliter compellatur ad iurandum. Quia in hoc iuramento deficit solummodò discretio seu iudicium, cuius defectus solus non efficit iuramentum mortaliter peccaminosum. Bonac. de leg. d. 4. quæst. 1. num. 12. Filliuc. tr. 2.5. num. 33. Sanch. 1.3. cap. 6. Diana punct. 2. tract. 1. resol. 25. & punct. 3. tract. 3. resol. 30. Monuerim, admodum perniciosum esse restrictionem mentalium vsuum, & valde iuri naturali quatenus homo est animal sociale, repugnare, omnemque societatem dissolvere: nihilque aliud esse, quam fraudum sentinam omnibus Christianis omnino abhorrendam.

CAPVT V.

De peccato iuranti ex consuetudine.

34 Qui habent iurandi consuetudinem, sed non mentem in statu peccati et thali non est

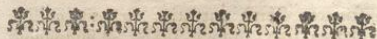
CONSUETVDO iurandi vt sumitur pro habitu inclinante ad actus similes illis, quibus fuit productus per se non est peccatum mortale. Quia ipsa est potius peccati mortalis effectus. Peccatum enim non consistit in habitu, sed in actu, vel in alicuius actus omissione. Vnde qui habet iurandi consuetudinem, sed non mentiendi, non est in peccati lethali, statu: etiam si non conetur eiusmodi consuetudinem euellere. Quia talis consuetudo non est magis praua, quam sint ipsi actus iurandi: habitus enim suam desumit malitiam ab actibus: sed actus non sunt mortaliter mali, cum non sint perituro. Ergo. Valent. 2.2. d. 6. quæst. 7. punct. 3. Reginal. 1.17. num. 87. Sanch. 1.3. sum. cap. 5. Filliuc. tract. 2.5. cap. 10. quæst. 9.

Eschob. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

Qui vero habet iurandi & mentiendi consuetudinem, & iungendi mendacia cum iuramento: peccat lethaliter, si talem consuetudinem euellere non conetur. Quia censetur esse in proxima delinquendi lethaliter occasione: cum illa consuetudo ad iungenda iuramenta cum mendacio inducat. Sayr. in clauis, l. 5. cap. 5. num. 10. Suar. 1.3. de iuram. cap. 6. Nauar. sum. cap. 12. num. 6. Sylui 2.2. q. 89. art. 3. concl. 3.

36 Aduertens, se habere peierandi consuetudinem, & non adhibens remedia ad illam auferendam: delinquit lethaliter, quoties id aduertit, & extirpare huiusmodi consuetudinem non conatur. Quia in proxima occasione delinquendi mortaliter delinquitur. Valent. 2.2. d. 6. q. 7. punct. 3. Bonac. de leg. d. 4. quæst. 5. punct. 13. numer. 5. Sanch. 1.3. c. 5. n. 13. Graf. p. 1. l. 2. cap. 10. num. 14. Diana p. 1. tract. de circumstantiis, resol. 55.

37 Profectò ab eo statu peccati potest se liberare, de praua consuetudine, ac peccatis dolendo, & proponendo, se amplius non male iuraturum, conaturumque huiusmodi consuetudinem auellere. Vnde talis potest absolui. Quia hæc consuetudo non dicitur occasio extrinseca, ob quam sit ei deneganda absolutio. Postquam autem penitens prauam consuetudinem efficaci proposito retractauit, tunc sequentia falsa iuramenta, eadem consuetudine quasi naturali, ac necessario impetu prouenientia, non imputabuntur ad peccatum. Quia neque sunt voluntaria in se, vt supponitur: neque in sua causa puta in consuetudine, quippe quæ ab ipso per propositum retractata, non amplius voluntaria censeri debeat: sed indeliberata orta scilicet ex proua iurandi consuetudine. Porro quando Doctores dicunt abnegandam esse absolutionem habentem consuetudinem iurandi intelligendi sunt de habente consuetudinem iurandi ex aduertentia: non autem quando proferuntur iuramenta inaduerterter; cum tunc non sint peccata quantumcumque ex possima consuetudine oriantur. Tunc tamen ager Confessor, penitentem moneat, vt negligentiam in extirpanda praua hac consuetudine fateatur. Scio, ratione scandali vitandi quod iurans passim aliis præbere solet, iuxta prudentis Confessarij iudicium, absolutionem aliquando denegari debere, aut differri, prout saluti penitentis expedire iudicauerit. Laym. 1.1. tract. 2. c. 3. num. 6. Santius in select. d. 10. numer. 5. & 7. Diana pun. 1. tr. 5. resol. 62. & pun. 1. tract. 7. resol. 55. Calpen. tract. 12. d. 3. num. 14. Suar. de Relig. tom. 2. de iuram. l. 3. cap. 7. num. 3.

CAPT VI.

De peccato iuramentum violantis.

38 **V**IOLANS iuramentum promissorium in re magni momenti, mortaliter delinquit, vt patet. At qui in re parui momenti serio promissa violat etiã peccat lethaliter siue

K sit